

INDRE ØSTFOLD KOMMUNE
Postboks 34
1861 TRØGSTAD

Vår dato: 06.06.2024

Vår ref.: 202115693-12 Oppgis ved henvendelse

Deres ref.:

NVEs vedtak - fjerning av dam Smalelva i Indre Østfold kommune i Østfold er ikke konsesjonspliktig

Vi viser til deres henvendelse av 16.06.2023 om nedleggelse av dam Smalelva. NVE skal på bakgrunn av opplysningene i meldingen avgjøre om nedlegging medfører slike skader eller ulemper for allmenne interesser at tiltaket må ha konsesjon etter vannressursloven § 8.

Bakgrunn for tiltaket

Civil Consulting AS søker på vegne av dameier Indre Østfold kommune om å legge ned Smalelva inntaksdam med tilhørende rørgate. Smalelva er en sideelv til Glommavassdraget og renner gjennom ravinelandskap fra Lyseren og ut i Glomma. Middelvannføringen er i Nevina beregnet til 572 l/s. Inntaksdammen er 40 m lang, har et magasinvolum på 5000 m³ og en tilhørende rørgate på 285 m. Ingen av delene er i drift. Hverken dam eller rør er klassifisert etter damforskriften og tilfredsstiller ikke dagens krav til slike konstruksjoner.

Tidligere Spydeberg kommune bygget dammen for kraftproduksjon i 1911. Anlegget ble nedlagt i 1968 og har siden stått til forfall. Vannveien, som ligger i dagen, er sterkt preget av rust og har stedvis hull. Kraftstasjonsbygningen til Spydeberg kraftstasjon er i dag i bruk som museum, og er intakt med francisturbiner med samlet effekt på 230 kW. Kraftstasjonen er ikke en del av tiltaket, det er kun selve damkonstruksjonen og røret som er ønsket fjernet.

Kommunen mener tiltaket er positivt for miljøet. Det er turstier og speideraktivitet i nær tilknytting til anlegget. Fjerning av det ødelagte røret, vil være positivt for sikkerheten. Fjerning av anlegget vil også være gunstig for kommunens økonomi både på kort og lang sikt. Kommunen ser ingen ulemper ved fjerning av dam og rør.

På grunn av hensyn til sikkerhet gav NVE Indre Østfold kommune tillatelse til å fjerne rørgaten 12.12.2023, selv om ikke saken var ferdig behandlet. Dette ble formidlet via e-post.

Høring

Meldingen er ikke sendt på høring. NVE mener at informasjonen i meldingen er tilstrekkelig til å gjøre en vurdering av konsesjonsplikten for tiltaket.

Bilde 1 Venstre foto illustrerer tilstanden til rørgaten. Bilde til høyre er tatt oppstrøms demningen og viser demning, terskel og vederlag på begge sider. Bildene er hentet fra meldingen.

NVE sin vurdering

Nedlegging av vassdragsanlegg skal vurderes etter reglene i vannressursloven § 41. Hovedregelen er at dersom eier ikke lenger ønsker å vedlikeholde anlegget, skal det fjernes og vassdraget skal så langt det er mulig tilbakeføres til forholdene slik de var før anlegget ble bygget. NVE presiserer at nedlegging av et vassdragsanlegg må medføre påtagelig skade eller ulempe for allmenne interesser for at det skal være konsesjonspliktig. Dette skiller seg fra nye tiltak der terskelen for konsesjonsplikt går ved nevneverdig skade.

Bilde 2 Historiske flyfoto hentet fra 1881 viser dammen og nærområdet. Vannmengden i dammen varierer med nedbør. I 2007 var vannspeilet så og si borte og det vokste vegetasjon i reguleringssonen.

Naturmangfold

Søk i Naturbase den 04.03.2024 betegner Smalelva som viktig bekkeedrag. Spydeberg kommune var i 1995 prøvekommune for kartlegging av naturtyper, som også har blitt oppdatert i 2014. Området rundt Smalelva er nøye kartlagt og det aktuelle området og elven beskrives som «sjelden fin meandrert liten elv som slynger seg i fine svinger nedover oreskog, kratt, flommark og fuktige mjødurtenger». Det er svært frodig og artsrikt. Edelkreps (EN) er registrert i nedre del av Smalelva, og i tillegg har elven en stedegen ørretbestand. Demningen har til en viss grad stuvet opp vannet i elva og vært til hinder for fiskevandring. Fjerning av demningen er positivt for ørreten som da kan vandre lengre i

vassdraget. NVE kan ikke se at fjerning av dammen vil føre til nevneverdig skade for kantsonen eller området rundt. Kantsonen ligger i et frodig område som vil gro igjen etter kort tid. NVE kan ikke se at fjerning av demningen og vannveien i sin helhet vil føre til noen ulempe for allmenne interesser biologisk mangfold.

Friluftsliv og brukerinteresser

Området rundt dammen er populært for turgåere sommerstid og skiløpere vinterstid. Det har også blitt oppført speiderhytte med servering i senere tid. Fjerning av røret vil være nødvendig og viktig for å sikre trygghet for allmenheten.

Oppsummering

Indre Østfold kommune planlegger å legge ned en gammel kraftverksdam i Smalelva, samt tilhørende rørgate. Vassdragsanlegget har ingen funksjon for kommunen, det er til nedfalls og utgjør en fare for tredjeperson. NVE kan ikke se at nedleggingen vil føre til påtakelig skade eller ulempe for noen allmenne interesser knyttet til vassdraget.

NVEs vedtak

NVE kan ikke se at tiltaket fører til påtakelig skade eller ulempe for allmenne interesser, jf. vannressursloven § 41. NVE vedtar at nedlegging av den gamle kraftverksdammen i Smalelva ikke trenger konsesjon etter vannressursloven § 8. Vedtaket har hjemmel i vannressursloven § 41.

Forutsetninger for vedtaket

- Tiltaket skal gjennomføres i samsvar med framlagte planer.
- Selv om tiltaket ikke er konsesjonspliktig, må dere planlegge og utføre tiltaket slik at det er til minst mulig skade og ulempe for allmenne og private interesser i vassdraget.

Hva må du gjøre videre?

Vi understreker at det kan være nødvendig med tillatelse etter annet lovverk til nødvendige tiltak/inngrep i forbindelse med nedleggingen.

- Ta kontakt med andre myndigheter for å få de nødvendige tillatelser. Aktuelle myndigheter kan være
 - **Kommunen** for avklaring etter plan og bygningsloven
 - **Statsforvalteren** for avklaring etter lakse- og innlandsfiskloven (anadrom strekning og vassdrag med kreps) og eventuell søknad om dispensasjon fra kravet om kantvegetasjon i vannressursloven § 11.
 - **Fylkeskommunen** for avklaring etter lakse- og innlandsfiskloven (ikke anadrom strekning) og kulturminneloven. Listen er ikke uttømmende.

- Avklare forholdene til de private interessene som eventuelt blir berørt av tiltaket. NVE vurderer ikke de privatrettslige forholdene.
- Dersom dere endrer planene for tiltaket, bør de sendes til NVE for ny vurdering.

Med hilsen

Carsten S. Jensen
konsesjonsansvarlig

Gry Berg
seksjonssjef

Dokumentet sendes uten underskrift. Det er godkjent i henhold til interne rutiner

Mottakerliste:

INDRE ØSTFOLD KOMMUNE

Kopimottakerliste:

TBD - Seksjon for dagsikkerhet - Espen Næss
STATSFORVALTEREN I OSLO OG VIKEN
Østfold fylkeskommune